

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania L. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Ostrowie
Wielkopolskim
z udziałem zainteresowanego J. K.
o ustalenie ubezpieczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 września 2024 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 18 kwietnia 2023 r., sygn. akt III AUa 638/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł wraz z ustawowymi
odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
zobowiązanej orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Wyrokiem z 18 kwietnia 2023 r., sygn. akt III AUa 638/22, Sąd Apelacyjny w
Łodzi oddalił apelację odwołującej się L. Sp. z o.o. w K. od wyroku Sądu
Okręgowego w Kaliszu z 14 marca 2022 r., sygn. akt V U 13/22, którym Sąd

pierwszej instancji oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ostrowie Wielkopolskim z 10 listopada 2021 r.

Decyzją z 10 listopada 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ostrowie Wielkopolskim stwierdził, iż J.K. u płatnika składek L. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 2 kwietnia 2020 r. do 30 września 2021 r., z określoną w decyzji podstawą wymiaru.

Płatnik składek Spółka L. w odwołaniu wniosła o zmianę decyzji, poprzez ustalenie, że J.K. w spornym okresie nie podlega wskazanym w decyzji ubezpieczeniom społecznym, jako zleceniobiorca, od określonych podstaw wymiaru.

Pełnomocnik organu rentowego wniosł o oddalenie odwołania.

J. K. rozstrzygnięcie pozostawił do uznania Sądu.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt V U 13/22, Sąd Okręgowy w Kaliszu oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniosła odwołująca się, zarzucając mu naruszenie art. 9 ust. 2c i 4a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny uznał apelację za nieuzasadnioną w konsekwencji oddalając ją.

Sąd drugiej instancji wskazał, że przedmiotem sporu w rozpatrywanej sprawie było ustalenie, czy organ rentowy zasadnie uznał, że J. K. w okresie od 2 kwietnia 2020 r. do 30 września 2021 r. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek L. Sp. z o.o. Sąd Apelacyjny w pełni podzielił argumentację Sądu pierwszej instancji, wywiedzioną z utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego. W sprawie bezspornym było, że J. K. w kwestionowanym okresie był emerytem i jednocześnie pozostawał w stosunku pracy z innym płatnikiem składek, przy czym z tytułu tego zatrudnienia, w wymienionych miesiącach, nie osiągnął minimalnego wynagrodzenia za pracę. Istota sporu niniejszej sprawy sprowadza się zatem do interpretacji art. 9 ust. 2c i

4a ustawy systemowej. Na naruszenie tych przepisów wskazywał również apelujący. W ocenie Sądu drugiej instancji, podniesione zarzuty okazały się niezasadne.

Sąd Okręgowy trafnie powołał się na motywację zawartą w orzeczeniach Sądu Najwyższego, rozstrzygających wątpliwości interpretacyjne wokół spornego przepisu. Apelujący zdaje się nie dostrzegać linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, odwołując się w apelacji do uprzednich orzeczeń Sądów Apelacyjnych i Okręgowych, jak i do starszych rozważań doktrynalnych. Sąd drugiej instancji wskazał, że w najnowszym orzecznictwie ugruntował się pogląd co do tego, że zawarte w art. 9 ust. 4a ustawy systemowej zastrzeżenie, „odsyłające” do ust. 2c tego przepisu, powoduje, iż zleceniobiorca uprawniony do emerytury lub renty, pozostający równocześnie w stosunku pracy, nie będzie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia tylko wówczas, gdy wynagrodzenie uzyskiwane przez niego w ramach stosunku pracy osiągnie kwotę co najmniej równą kwocie minimalnego wynagrodzenia za pracę - art. 18 ust. 4 pkt 5a tejże ustawy (vide: wyroki Sądu Najwyższego: z 27 kwietnia 2021 r., II USKP 37/21; z 20 kwietnia 2021 r., II USKP 38/21; z 21 marca 2019 r., II UK 548/17; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 11 maja 2022 r., III AUa 772/20, opubl. Legalis). Z powyższego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że w praktyce możliwość zastosowania zasady - w myśl której zleceniobiorca uprawniony do emerytury lub renty pozostający w stosunku pracy nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia - będzie dopuszczalna tylko wtedy, gdy podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu pozostawania w stosunku pracy osiągnie kwotę określoną w art. 18 ust. 4 pkt 5a ustawy systemowej (kwotę co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę), na co jednoznacznie wskazuje brzmienie zdania drugiego art. 9 ust. 2c *in fine*, które nie określa przecież wymienionych tam „innych tytułów”, a zatem obejmuje także osoby pozostające w stosunku pracy. Z kolei w sytuacji, gdy podstawa wymiaru składek z tytułu pozostawania w stosunku pracy będzie niższa, niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę, zleceniobiorca uprawniony do emerytury lub renty, pozostający w stosunku pracy, będzie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym również z tytułu

wykonywania umowy zlecenia (vide: wyroki Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2021 r., II USKP 37/21 i z 26 maja 2021 r., II USKP 99/21). Taka też sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. J. K. w spornym okresie był uprawniony do emerytury i równocześnie zatrudniony u innego płatnika w oparciu o umowę o pracę, z tytułu której we wykazanych w zaskarżonej decyzji miesiącach nie osiągał minimalnego wynagrodzenia za pracę. Jednocześnie też był zleceniobiorcą u L. Sp. z o.o. Wobec tego podlegał, jako zleceniobiorca Spółki z o.o. L. (odwołującego się płatnika), obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia.

Podsumowując, Sąd odwoławczy ocenił, że przedstawione w apelacji odmienne poglądy na temat interpretacji art. 9 ust. 2c i 4a ustawy systemowej, stanowią jedynie polemikę z ugruntowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego (i sądów powszechnych) i nie mogą w żadnej mierze podważać prawidłowego rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną odwołująca się w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 (potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości) oraz pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Pełnomocnik skarżącej podniósł, iż brak jest podstaw do zaakceptowania stanowiska Sądu Apelacyjnego w kwestii przyjęcia, że zgodnie z art. 9 ust. 4a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zastrzeżenie „odsyłające” do ust. 2c tego przepisu powoduje, że zleceniobiorca uprawniony do emerytury lub renty pozostający równocześnie w stosunku pracy nie będzie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia tylko wówczas, gdy wynagrodzenie uzyskiwane przez niego w ramach stosunku pracy osiągnie kwotę co najmniej równą kwocie minimalnego wynagrodzenia za pracę (art. 18 ust. 4 pkt 5a powołanej ustawy).

Zdaniem odwołującej się uznać należy, że zleceniobiorca - emeryt będzie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy - zlecenia, o ile nie pozostaje równocześnie w stosunku pracy z innym pracodawcą.

Mając na uwadze, że ubezpieczony J. K. miał ustaloną emeryturę, a nadto był zatrudniony u innego niż odwołująca się podmiotu na podstawie umowy o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem niższym niż minimalne, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia.

Tym samym biorąc pod uwagę powyższe rozbieżności wykładni przepisów prawa, które budzą bardzo poważne wątpliwości interpretacyjne złożenie przedmiotowej skargi kasacyjnej jest uzasadnione, a wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zasługuje na uwzględnienie. Rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy sporu co do interpretacji art. 9 ust. 4a u.s.u.s. jest konieczne, a co więcej pozwoli stronom sporu w sposób jasny i precyzyjny zrozumieć przepisy prawa i dokonywać stosownych działań na ich podstawie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wnioskował o:

1. wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

W przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskował o:

2. oddalenie skargi kasacyjnej.

Nadto o:

3. zasądzenie od skarżących na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty

świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 poz. 3-4, nr 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecnictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecnictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.; z 8 lipca 2009 r., I CSK

11/09, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

Strona skarżąca w ogóle nie wykazała, aby w kontekście wykładni art. 9 ust. 4a w zw. z ust. 2c u.s.u.s. istniały jakiegokolwiek wątpliwości interpretacyjne. Fakt, że strona skarżąca nie zgadza się z utrwaloną, jednolitą wykładnią wskazanych przepisów, która ma ugruntowane miejsce zarówno w orzecznictwie, jak i w wypowiedziach doktryny nie świadczy o istnieniu jakichkolwiek wątpliwości interpretacyjnych. Natomiast pełnomocnik skarżącej nie wykazał, aby na tle wskazanych przepisów dochodziło do rozbieżności orzeczniczych lub też, aby pojawiały się głosy doktrynalne wskazujące na problemy z interpretacją wspomnianych przepisów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto także, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy

wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Strona skarżąca nie przedstawiła jakiejkolwiek argumentacji, która mogłaby uzasadniać oczywistą zasadność wniesionej skargi kasacyjnej. Należy podkreślić, że wskazane w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu wzajemnie się wykluczają. W orzecznictwie przyjęty jest pogląd, że nie można twierdzić, iż skarga jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne na pierwszy rzut oka, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie w sprawie występują poważne zagadnienia prawne, które wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). To, co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi, nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przedsądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2012 r., I UK 118/12, LEX nr 1675225). Zatem nie do pogodzenia z oczywistą zasadnością skargi jest formułowanie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, a także wskazywanie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, LEX nr 1365662). Pełnomocnik strony skarżącej nie może powoływać się na wewnętrznie sprzeczne przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i oczekiwać, że Sąd Najwyższy „wybierze” sobie przesłankę, która akurat będzie „pasowała” do okoliczności danej sprawy. Zwłaszcza, gdy nie przedstawiono choćby cienia argumentacji mogącej uzasadnić oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

[SOP]

[a!]